

liturgin i Nordens övriga länder, enär det är sannolikt, att samma kontinentala influenser påverkat den pontifikala liturgien inom exempelvis provincia Upsalensis.

Genom detta arbete har författaren givit ett verkligt betydelsefullt bidrag till kännedomen om den pontifikala liturgien i Norden. Detta bidrag är också det första i sitt slag, om man undantager författarens uppsats "Rening av kyrka och kyrkogård" i denna tidskrift 1950. De nu utgivna pontifikalena äro de enda helt bevarade från hela Norden. Editionen är särskilt värdefull för forskningen, eftersom inalles högst ett 20-tal medeltida pontifikalen föreligga i tryck.

Hilding Johansson

Die Musik in Geschichte und Gegenwart, Allgemeine Enzyklopädie der Musik, herausgegeben von Friedrich Blume. Bärenreiter-Verlag, Kassel und Basel. Band 5: Gesellschaften—Hayne.

Av det stora tyska uppslagsverket, som började utgivas 1949, har nu femte bandet punktligt fullbordats. Bland artiklar av större omfång och intresse kan nämnas Bruno Stäbleins "Gloria in excelsis Deo", "Graduale" och "Gregorianik". Att man under den stora artikeln "Jos. Haydn" också finner namnet Jens Peter Larsen är inte annat än väntat.

G. Z.

Kyrkosångens Vänner

KSV:s centralkommitté har hållit årssammanträde i Stockholm den 3 jan. under Biskop G. Auléns ordförandeskap.

Med anledning av Collegium Musicums snart utkommande häfte, innehållande en del reviderade koraler, koncentrerades förhandlingarna omkring detta. Man förvånade sig över vissa kyrkomusikers iver i koralfrågan och undrade, om det verkligen redan vore fråga om en revision av nu gällande koralbok, som ännu långt ifrån utnyttjats. I varje fall bör en revision föregås av ingående studier och kontakt med övriga nordiska länders kyrkor, så att dessa skulle kunna närma sig till varandra i st. f. som nu ofta sker, att de avlägsna sig från varandra. Men röster höjdes också för en revision av

koralboken, och man uttryckte djup respekt för "revisionsivrarnas" både kunnighet och religiöst bottnande hängivenhet. Det framhölls emellertid från Collegium Musicum, att från deras håll var det inte fråga om någon revision av koralboken, bara av vissa koraler, genom vilka man hoppades i någon mån kunna skapa mera av glädje i psalmsången och att hela frågan genom det förutnämnda häftet skulle få ett större perspektiv.

En annan angelägen fråga behandlades med anledning av en skrivelse från Harald Göransson och Jan Håkan Aberg. I den framhölls den starka aktivitet, som råder på kyrkans praktiskt liturgiska område, där främst kan nämnas kyrkoarkitekturen, handboksfrågorna, en rad kyrkomusikaliska frågeställningar, den folkliga kyrkosångs- och

körörerelsens medel och mål, orgelbyggerifrågor, instrumentalmusiken inom gudstjänstens ram, förrättningsmusiken, vägar för kyrklig nykomposition m. m.

Man önskade en permanent institution för att hålla kontakt med utvecklingen på dessa områden, en liturgisk kommission som ett representativt organ för organisationer för hithörande frågor. Beslutet blev, att förslagsställarna närmast skulle söka kontakt med ledarna för inom KSV redan befintliga sektioner för en hel del av i skrivelsen berörda angelägenheter.

Den sittande styrelsen omvaldes. Den består av: Biskoparna Aulén och Nygren, resp. ordf. o. vice ordf. herrar Grefberg sekr., Karl G. Gustafsson kassör, Åberg bibliotekarie samt Weman och W. Ahlén.

Stockholm den 17 januari 1957.

Gabriel Grefberg
sekr.

Redogörelse från Strängnäs stifts kyrkosångsförbund.

Strängnäs stifts kyrkosångsförbunds ombudsmöte hölls lördagen den 14 april och var förlagt till Vingåker. På söndagen samlades sångare från hela stiftet till kyrkosångshögtid i V. Vingåkers kyrka. Stiftskören, under ledning av 1:e förbundsdirigenten, domkyrkoorganist Rudolf Norrman, framförde en del av de à cappellasånger som sedermera skulle sjungas under rikskyrkosångshögtiden i Visby samt Telemanns "117-Psalm". R. Norrman utförde med Strängnäs domkyrkokör sin "Kantat på Alla Helgons dag" för bl. kör, recitation, orgel, stråkar och församlingssång. Som orgelsolist medverkade musikdirektör Åke Kullnes.

Samling av kyrkokörer inom samma kontrakt till kyrkosångsdagar har gjorts på ett flertal platser. Adventskören i Hallsberg och Kumla kyrkokör har på Långfredagen traditionsenligt utfört Schütz "Jesu sju ord på korset". Långbro firade sitt 35-årsjubileum med en konsert i Karlslunds kyrka och samma kör jämte Örebro Körsällskap ha i en gemensam konsert framträtt med bl. a. Otto Olssons "Te Deum". Dirigent vid dessa tillfällen var kantor Ragnar Thanderz. I Strängnäs har domkyrkokören gjort ett flertal framträdanden och bl. a. utfört R. Norrmans "Musik kring Julevangeliet" och "Kantat på Alla Helgons dag". Många av stiftets körer har vid sina framträdanden utfört Telemanns "117-Psalm", som också framfördes av stiftskören under rikskyrkosångshögtiden i Visby.

Under året har hållits flera körledarträffar under ledning av R. Norrman.

Till förbundet äro anslutna 76 körer med tillsammans 1.392 medlemmar.

Strängnäs i december.

Harry Carlsson
sekr.

Redogörelse från Kyrkosångsförbundet KSV i Växjö stift.

Kretsen har under året anordnat en kyrkosångshögtid i Älmhult i samband med att kyrkosångsförbundet firade sitt 30-årsjubileum. I högtiden deltog bortåt 300 sångare.

Den 27-28 dec. anordnas en kyrkomusikalisk kurs i Växjö för präster och kyrkomusiker under medverkan av musikdirektörerna Eric Ericson och Harald Göransson.

Thore Hübner
sekr.

*Årsrapport från Skara-kretsen av KSV
1956.*

Årsmöte hölls i Skara den 7 mars 1956. Räkenskaperna för år 1955, som balanserade på kr. 19.583: 22 och utvisade en behållning på kr. 15.160: 02, blevo på revisorernas tillstyrkan godkända.

Under året ha hållits *kontraktsdagar* i många kontrakt, då präster och organister samlats till övningar i kyrkomusik och diskuterat gemensamma intressen. *Sånggudstjänster* ha hållits i olika delar av stiftet. Falköping-Skövdekretsen har sjungit i Vilske Kleva, Forsby, Varola, Vistorps och Bergs kyrkor. Skara-Lidköpingskretsen i Otterstad, Södra Ving och Lekåsa, Vänersborgskretsen i Gärdhem, Trollhättan, Grästorp, Flo och Väne-Åsaka. En gemensam sånggudstjänst har hållits i Varnhems klosterkyrka. — Programmen för de olika körerna ha varit likartade, hymner av Bach, Homilius, Roman, Schütz, Händel, Morén, O. Olsson, Runbäck, Widéen, W. Ahlén m. fl. Vid varje gudstjänst har hållits predikan med altartjänst, i allmänhet Söndagens completorium eller i Fastan Improprierna. Orgelmusik har också utförts och några gånger violinmusik. Sånggudstjänsterna ha alltid samlat mycket folk och ha säkert en stor uppgift i församlingarna. KSV-körerna vilja sjunga förebildligt och därmed främja intresset för god kyrklig musik, icke minst visa körens stora uppgift i gudstjänsten.

Styrelsen har utgjorts av följande: Prosten Sam. Melin, ordf.; kyrkoh. G. Nordquist, v. ordf.; kyrkoh. E. H. Cederbom, sekr. och dirigent; komminister Thore Ekelöf, kassaförvaltare; kantor A. Lundin, komminister B. Fridén och musikdir. Bo Nilsson, dirigenter, kyrkoh. Henning Andersson och fru Anna Fredin, ledamöter. — Att representera Skarakretsen vid KSV:s Cen-

tralkommittés årsmöte i Stockholm har valts den dirigent eller dem som ha tillfälle att närvara.

Gullspång den 1 jan. 1957.

Erik H. Cederbom

*Kyrkosångens vänner i Lunds
stift har under 1956 haft två
styrelse- och två allmänna sam-
manträden.*

Vid vårmötet talade biskop em. Gustaf Aulén om våra nuvarande liturgiska böcker och deras tillkomst och vid höstmötet gav domkyrkokapellmästare Josef Hedar en intressant redogörelse för ordet och tonen, ett tvärsnitt genom hela musikhistorien, och illustrerade framställningen med väl valda exempel, dels på ordet som det allenahärskande, dels tonerna som det främsta samt huru ex. Heinrich Schütz kongenialt låter ord och ton följas åt.

Samarbetet emellan kyrkomusikerföreningen och kyrkliga bildningsförbundet har ytterligare intensifierats. Sin största insats under året har KSV säkerligen gjort genom att återupptaga koralveckoidén. Icke mindre än 80-talet deltagare samlades å stiftsgården i Båstad den 13–18 augusti för att i föredrag, gudstjänster och musikandakter samt praktiska övningar tränga djupare in i den sacrala musikens rika värld. I samband med denna koralvecka hade KSV inviterat nordens koralakkunnige — professorerna C. A. Moberg, Upsala, J. P. Larsen, Köpenhamn, docent I. Bengtsson, Stockholm, dr phil. H. Glahn, Köpenhamn, pastor H. Buvarp och organist R. Karlsen, Oslo, organist H. Andersen, Helsingfors samt musikdir. H. Göransson, Lidingö — att vidarearbeta på en gemensam nordisk koralbok. Ytterligare medverkande voro biskop em. G. Aulén,

teol. dr A. Adell, kyrkoh. O. Nivenius, stiftsadj. T. Rydén och S. Rosengren, mag.art. Finn Viderø samt musikdir. L. Edlund, C. E. Rosenquist (kursledare), A. Runbäck samt N. G. Zettergren.

I övrigt har KSV ekonomiskt understött av sina styrelsemedlemmar anordnat kontraktssammankomster på skilda ställen i stiftet.

Malmö i dec. 1956.

Nils Gust. Zettergren
sekreterare

KSV i Stockholms stift under år 1956.

Spånga och Bromma medeltidskyrkor var målet för kretsens utfärd den 17 april. Båda har ju nyligen restaurerats och framstår nu i ett synnerligen förnämligt skick.

Komminister Ragnar Stenberg stod för den konsthistoriska orienteringen, Bromma ungdomskör framträdde med ett par nummer, och vår ordförande, musikdirektör Waldemar Ahlén, skötte orgeln i samband med aftonbönen i Bromma kyrka. Dagen avslutades med supé på det trivsamma Vällingehus i Vällingby.

Den 16 oktober avhölls årsmötet i samband med visning av Kungsholms nyrestaurerade kyrka. Huvudintrycket av den gamla helgedomen var positivt — särskilt de underbart vackra fönstren och "lillkyrkan" i norra korsarmen må här noteras — men mest överraskade den om- och tillbyggda orgeln. Här har orgelbyggare Hammarberg verkligen åstadkommit något mycket förnämligt. Vi beundrade den sköna klangen i instrumentet, som sköttes dels av kyrkans organist, musikdirektör Natanael Olofs-

son, dels av domkyrkoorganisten, musikdirektör Gotthard Arnér.

Efter visningen av kyrkan blev det årsmöte i Kungsholms församlingssal. Ordföranden höll minnestal över David Wikander, som i många år tillhört styrelsen och över huvud varit en av kretsens stöttepelare. Waldemar Ahlén berörde både Wikanders enkla, rättframma personlighet och hans insats i den svenska kyrkomusiken. Hans koral 575 i vår psalmbok omramade minnestalet. Gotthard Arnér invaldes i styrelsen efter Wikander. För övrigt skedde inga förändringar i presidiet.

Vid detta tillfälle diskuterades de åtgärder, som borde vidtagas för att intressera folk att komma med i kretsens arbete.

Med anledning av det förslag till alternativt aftonsångsritual, som utarbetats av kyrkoherde Evert Palmer i Jakob hölls i nämnda kyrka den 28 november en psalmvesper, vid vilken kyrkoherde Palmer, komminister Torbjörn Wikmark och musikdirektör Eric Ericson med S:t Jakobs kyrkokör och gosskör medverkade.

Efter gudstjänsten var ett diskussionsmöte anordnat i kyrksalen, Jakobs-gatan 2. Musikdirektör David Ahlén inledde med ett anförande, som nu är tryckt i "Kyrkosångsförbundet" nr. 12 1956. Efter detta anförande följde, knappast diskussion, men mera samtalsbetonad överläggning om de frågor, som David Ahlén genom sina ord väckt.

Under året har kretsen omfattat 102 medlemmar.

Stockholm den 31 december 1956.

Karl Erik Fridblom
sekreterare